

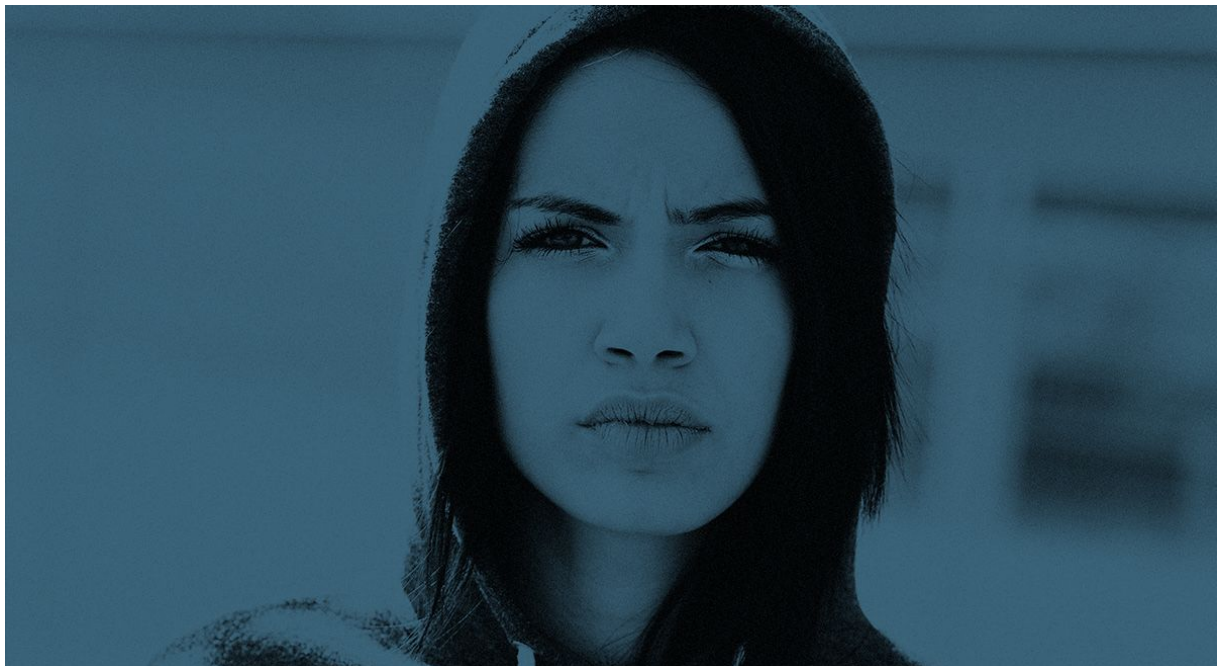
HAGFORS
KOMMUN

VÄRMLANDS»UNGA

SLUTRAPPORT

VÄRMLANDS UNGA

2016-2018

Projektledare
Eva Johansson

Projektägare
Anja Heidkamp

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Projektidé, mål och förväntat resultat	5
Projektets huvudproblem	5
Effekter av huvudproblemet	5
Projektets syfte	5
Projektets målgrupp	5
Övergripande målsättning	5
Projektets prioriteringar	5
Arbetsätt/Metod	7
Målgruppen	7
Samverkan	7
Koll och uppföljning	8
Flexibilitet och individfokuserat arbetsätt	9
Bemötande	10
Tillgänglighet	11
Projektets resultat	12
Ledning och organisation	12
Projektledarens roll	13
Samverkan	13
Bemötande	14
Tillgänglighet	14
Koll och uppföljning	14
Trygghet och trivsel	14
Kompetenshöjning	15
Pedagogiskt stöd	15
Frånvaro och utanförskap	16
Uppföljning och utvärdering	18
Kommunikation, spridning och påverkansarbete	18

Implementering och användande av resultat	19
Kommentarer och tips	20
Kontakt och underskrift	21

Sammanfattning

Hagfors har som andra kommuner i länet, ett högt antal ungdomar som saknar behörighet till gymnasiet vilket riskerar att många ungdomar hamnar i utanförskap som i sin tur kan leda till psykisk ohälsa. Syftet med deltagande i projektet Värmlands unga är att förebygga utanförskap och målgruppen är elever som riskerar att inte uppnå behörighet till gymnasiet. Målet är att öka antalet behöriga elever till gymnasiet. Prioriterade områden har varit ökat pedagogiskt stöd, närvaro och trivsel. Arbets sättet har varit att använda sig av följande framgångsfaktorer: *Samverkan* med viktiga aktörer både inom och utanför skolan. *Flexibilitet* och *individfokuserat arbets sätt* genom elevcoachning och motiverande samtal. Riktat fokus på *tillgänglighet* och *bemötande* genom satsningar på utbildning och kunskapshöjande aktiviteter för skolpersonal och elever samt genom utvecklat trygghetsarbete. *Koll och uppföljning* genom regelbundna uppföljningar och utvärdering av aktiviteter som genomförts.

Projektet har varit positivt för Hagfors kommun och bidragit till utvecklingsarbetet i skolan. Samverkan mellan viktiga aktörer i och utanför skolan har varit en stor del av arbetet i projektet och bidragit till ökat pedagogiskt stöd runt eleven, ökad trivsel samt ökat möjlighet att upptäcka oroväckande skolfrånvaro.

Det upplevs som svårt eller nästan omöjligt att se vad som är resultat av projektets målsättningar och vad som är resultat av skolans uppdrag. Målet med minst 50 inskrivna elever är uppnått. Frånvaron har inte minskat under projekt tiden men däremot har frånvarorutinerna nyligen omarbetats. Fler anpassningar görs idag vilket bidragit till minskning av anpassad studiegång. Detta är en indikator på att det pedagogiska stödet har förbättrats. Samverkansmöten mellan skola, fritidsgård, socialtjänst och Första linjen har varit positivt och bidragit till ökad samverkan, samsyn och att man drar åt samma håll och jobbar mer tillsammans idag. Det finns potential att vidareutveckla samverkansmöten mellan olika verksamheter. Det har visat sig mycket betydelsefullt för den enskilde eleven att ha en elevcoach som är flexibel och tillgänglig och inte uppbunden som övriga pedagoger oftast är. Ett rum att gå till för att få hjälp med studieplanering och motivation och samtidigt få prata om andra angelägna saker har upplevts inbjudande och tryggt och bidragit till att eleverna känt sig bekräftade. Procentuellt sett så har inte antalet behöriga till gymnasiet ökat enligt projektets jämförelsedata. Däremot har skolan fler behöriga avgångselever våren 2018 än vad skolan haft på flera år. Nämnvärt är också att enskilda elever genom coachning blivit motiverade och ökat antalet betyg även om de inte nått hela vägen till behörighet. Flera utbildningstillfällen för personal har bidragit till en positiv utveckling gällande bemötande och tillgänglighet och det har satt avtryck i det vardagliga arbetet och i handlingsplaner. Eleverna upplever att trygghet, trivsel och bemötande har blivit bättre under de senaste åren. Det trygghetsskapande arbetet har dels vare projektet utvecklats och vissa aktiviteter har permanentats. Flera aktiviteter som testats kommer att implementeras. Exempelvis mobilfria lektioner, närvarocoachning och elevhälsans gruppverksamhet med psykisk hälsa.

Projektidé, mål och förväntat resultat

Projektets huvudproblem

Värmland har ett högt antal ungdomar som inte är behöriga till gymnasiet. Elever som saknar gymnasieutbildning har mycket svårare att ta sig in på arbetsmarknaden än i jämförelse med de unga som har en gymnasieexamen.

Effekter av huvudproblemet

Ungdomar som inte når tillträde till arbetsmarknaden riskerar att hamna i utanförskap. Ett utanförskap som i sin tur ökar risken för psykisk ohälsa.

Ungdomar som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden har ofta låg självkänsla och riskerar att tappa förtroendet för samhället. På sikt riskerar länet att tappa arbetskraft och kompetenser.

Projektets syfte

Förebygga skolavhopp och utanförskap bland unga kvinnor och män i Värmland.

Projektets målgrupp

Delprojektets målgrupp är elever som riskerar att inte uppnå behörighet till gymnasiet. Prioriterade elever är de som saknar godkända betyg, elever med oroväckande frånvaro och elever med psykisk/fysisk eller social ohälsa. Inom skolan definieras hög frånvaro som en riskfaktor att inte uppnå behörighet eller klara examen. Elever som kan skrivas in i projektet måste ha fyllt 15 år.

Övergripande målsättning

Öka antalet elever med behörighet till nationellt gymnasieprogram.

Projektets prioriteringar

Delprojektet riktar sig mot tre övergripande problemområden; ungdomar som saknar behörighet till gymnasiet och gymnasieexamen, ökande andel unga med bristande självkänsla och motivation samt bristande samverkan och nätverk för erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer för att motverka skolavhopp och öka ungas inkludering i samhället.

När projektet utannonserades var det en självklarhet att Hagfors skulle delta. Målgruppen, hemmasittare eller de som av andra anledningar inte skulle bli godkända efter årskurs 9, som projektet vände sig till har kommunen arbetat med i många år men har tyvärr inte lyckats så bra. Genom projektet skulle kommunen kunna satsa mer både tid och pengar och framför allt få mer kompetens för att göra ett bättre jobb. Målsättningen var att alla aktörer kring denna målgrupp skulle få fler verktyg för att kunna göra ett bra arbete.

Älvstrandens bildningscentrum åk 7-9 i Hagfors medverkar i projektet för att fokusera på utmaningen med bristande studieresultat som försvårar för eleven att komma in på det gymnasieprogram de väljer i första hand. I värsta fall riskerar eleven att inte få behörighet till något nationellt program. 83 % av skolans elever i åk 9 var behöriga till gymnasiet vid projektets start.

Skolan har en nyckelroll i projektet och ska tillsammans med projektets aktörer finna former för samverkan som ger varje ungdom bästa förutsättningar för inkludering. Fysisk, psykisk och social ohälsa leder till att eleverna har större risk att misslyckas i skolan. Bristande studieresultat kan också innebära att eleven tappar tron på sig själv, vilket kan leda till ökad frånvaro. Förbättrade studieresultat förväntas nås i delprojektet genom att beakta följande fokusområden;

- Brister i det pedagogiska stödet
- Frånvaro
- Trivsel

Brister i det pedagogiska stödet kan delvis bidra till bristande studieresultat. De anpassningar som elever har behov av har inte alltid kommit eleven till godo och rutiner för detta bör därför ses över. Brister i pedagogiskt stöd kan exempelvis vara att anpassningar inte genomförs eller att information om anpassningar inte når berörd personal. Samspelet mellan mentorer och ämneslärare är av stor vikt för att kunna ge eleven ett bra pedagogiskt stöd. Uteblivna studieresultat kan innebära att eleven tappar tron på sig själv, vilket i sin tur kan leda till minskad trivsel och ökad frånvaro.

Frånvaron bland elever i skolan är av olika karaktär och olika grad av problematik och frånvaron bör därför rapporteras och fångas upp i ett tidigt skede. Ett bra system där man tidigt uppmärksammar oroväckande frånvaro och ser mönster i frånvaron kan vara effektivt i arbetet mot minskad skolfrånvaro. Skolan behöver därför ta fram bra och överskådlig statistik för frånvarorapportering. Dessutom behöver skolan även se över frånvarorutinerna och kriterierna för när mentorer ska kontakta elevhälsoteamet. Hög frånvaro eller ströfrånvaro innebär att något inte står rätt till och skolan måste snabbt kartlägga för att finna orsaker till frånvaron och förhindra att frånvaron eskalerar. 28 % av högstadiets elever hade 10-20 % frånvaro, 8 % av eleverna hade 20-30 % frånvaro, 2 % av eleverna hade 30-40 % frånvaro och 1% av eleverna hade 40-60 % frånvaro när projektet startade.

Trivsel på skolan är viktig för att eleverna ska kunna ta till sig av undervisningen och minska frånvaro. Utifrån den årliga trivselenkäten på skolan svarade elever att det ofta förekom ett hårt språkbruk bland eleverna. Enkäten är ett bra verktyg som ger alla elever möjlighet att komma till tals gällande skolans klimat. Skolan behöver jobba förebyggande mot diskriminering och kränkande språkbruk genom att utveckla arbetet med bemötande på skolan.

Arbetsätt/Metod

Målgruppen

Prioriterade elever är de som saknar godkända betyg, elever med oroväckande frånvaro och elever med psykisk/fysisk eller social ohälsa.

I början av projektet riktades arbetet främst mot enskilda elever och under senare delen av projektet har aktiviteter skett på gruppnivå i större utsträckning. Orsaken är att det verkade bli svårt att nå målet med antal inskrivna elever och av den anledningen riktades fokus mot grupper av elever. En orsak till svårigheten att nå antalet inskrivna elever är kriteriet att eleven ska ha fyllt 15 år. Genom det organisatoriska arbetet och de förebyggande och främjande aktiviteter som genomförts så har elever på hela högstadiet i viss mån fått ta del av projektet.

Könsfördelning

Projektets könsindelade statistik är baserat på juridiskt kön på de inskrivna eleverna. Inledningsvis var det fler flickor än pojkar som skrevs in i projektet, men totalt sett så har det varit jämställt gällande könsfördelningen. Av de 53 inskrivna eleverna är 27 pojkar och 24 flickor. Arbetet har hela tiden varit behovsstyrt och elever har med hjälp av elevhälsan valts ut som deltagare i projektet. Oftast på grund av bristande studieresultat, oroväckande frånvaro eller fysisk, psykisk eller social ohälsa.

När eleverna erbjudits friskvård så har medvetna val gjorts när det gäller vilka aktiviteter som ska erbjudas. Dels har de mest könsstereotypiska aktiviteter inte erbjudits i första hand. Om ändå förslaget om att testa tex dans har kommit från flickor inskrivna i projektet så har pojkarna erbjudits samma aktivitet. Alla olika aktiviteter som eleverna tagit del av som inskriven i projektet har varit jämnt fördelade på pojkar och flickor; individuellt stöd, gruppaktiviteter, friskvård, studiestöd osv. Vid gruppaktiviteter har grupperna varit blandade oavsett könstillhörighet. Dock har önskemål vid något tillfälle kommit från flickor om att få testa någon aktivitet utan killar, vilket har infriats.

Samverkan

Samverkan inom skolan har skett både på organisationsnivå och på individnivå. Projektledaren har haft ett nära samarbete med elevhälsa, trygghetsteam och mentorer gällande inskrivna elever. Föreläsningstillfällen riktade till vårdnadshavare och elever är ett resultat av nära samarbete mellan projektledare och skolans studie- och yrkesvägledare. Föreläsaren Micke Gunnarsson föreläste för vårdnadshavare om relationen till sina barn, barns självkänsla och funderingar kring framtidsval. Eleverna fick en föreläsning som handlade om framtidstro, valmöjligheter och självkänsla.

En betydande del av samverkan har skett i projektgruppens regelbundna möten men även genom mer eller mindre informella möten med skolans personal. I den lokala projektgruppen har

representanter för mentorer, fritidsgård, elevhälsan, Trygghetsteam, Första linjen unga norra och socialtjänsten funnits med. Representanterna har varierat över tid beroende på behov och möjlighet att närvara. Projektägare (rektor) och projektledare ingår också i projektgruppen. Projektgruppens möten har på ett utmärkt sätt fungerat som samverkansmöten. I dessa möten som skett en gång per månad har det funnits möjlighet att diskutera gemensamma elevärenden. I de ärenden samtycke har funnits har man enkelt och öppet kunnat diskutera vilka åtgärder som gjorts och förslag på fortsättning. Om samtycke saknats har ärendedragning skett avidentifierat. En styrka i dessa samverkansmöten har varit att dela med sig av kunskap och erfarenhet från flera verksamheter och flera professioner vilket bidragit till att berörda får en helhetsbild av elevens situation och behov. Därmed kan skolan och övriga samverkanspartners på ett bättre sätt individanpassa insatserna. Var och en kan också förmedla till eleven om nuläget och vad som kommer att ske framöver. Tidigare var det ibland varit svårt att få en helhetsbild av elevens situation.

Projektet har även samverkat med externa aktörer som tex det lokala träningscentret Styrkan när det gäller att erbjuda friskvård i form av styrketräning och liknande för inskrivna elever. Personalen på Styrkan har varit behjälplig med introduktion till fysisk träning där eleverna under skoltid har kunnat bekanta sig med miljön och de olika aktiviteter som erbjuds. Eleverna har vid flera tillfällen fått prova på olika träningspass i grupp och även fått en introduktion till gymträning. Genom projektet har flera elever erbjudits träningskort för att motiveras till friskvård och förbättrad fysisk hälsa vilket har varit mycket uppskattat.

Ett resultat av projektgruppens möten är det nära samarbete som uppstod med elevhälsans olika professioner och Första linjens personal som bestod av socionom, psykolog och specialpedagog. Gemensamt arbetades ett koncept fram som handlade om psykisk ohälsa och riktades direkt till eleverna. Upplägget består av fyra träffar med en och samma klass. Klassen delas in i fyra mindre grupper där en vuxen ledare ingår i varje grupp. Under dessa träffar diskuteras psykisk hälsa och ohälsa såsom ångest, nedstämdhet och deppighet. Eleverna får lära sig att stress, oro och rädsla är samma typ av känsla som ångest, men att ångest är den starkaste känslan av dem. De får kunskap om vad ångest är, varför vi får ångest och hur man kan göra för att förebygga psykisk ohälsa. Målet med träffarna har varit att få eleverna att känna igen ångest och nedstämdhet och lära sig hur man kan göra när man inte mår bra. Det har också varit viktigt att ge eleverna kunskap om att det är vanligt att man mår psykiskt dåligt under en eller flera perioder i livet. De har fått lära sig mer om konsekvenser på sikt om man inte bryter ett negativt beteende. I grupperna har eleverna fått testa olika avslappningsövningar och problemlösning. Alla elever har fått ett eget elevhäfte med de olika övningarna samt information om vart man kan vända sig för stöd och hjälp. Metodmaterialet består även av en manual för handledarna. Upplägget på träffarna har sett ut på följande sätt;

Tillfälle 1: presentation & en liten föreläsning om oro/ångest och nedstämdhet.

Tillfälle 2: kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser.

Tillfälle 3: problemlösning.

Tillfälle 4: sammanfattning och avslutning.

Koll och uppföljning

“Arbeta med framtagning och genomgång av nya frånvarorutiner” är det arbetet som lett till att frånvarorutinerna nu är reviderade. Rutinerna är numera formulerade i linje med nyvunna kunskaper om komplexiteten kring skolfrånvaro och hur skolan kan förebygga. Omskrivningar har gjorts i frånvarorutinen och man preciserar inte längre antalet timmar som en elev ska vara frånvarande

innan olika åtgärder sätts in. I stället har man valt att uppmärksamma mönster i frånvaro genom de rapporter som både elevhälsa och mentorer har behörighet att ta fram. Mentorerna har ett stort ansvar när det gäller att uppmärksamma frånvaron och rapportera det man kallar oroväckande frånvaro till elevhälsoteamet. Parallellt med detta har elevhälsoteamet valt att en gång per månad se över frånvaron klass för klass och eventuellt ta kontakt med mentorer om frågor uppstår kring någon elev.

Skolan har satt in insatser redan vid första frånvarodagen genom den "närvarocoaching" som testats under en period för år 9. Mentorerna ringer elevens vårdnadshavare för att få veta orsaken till frånvaron men också vara ett föräldrastöd om det finns behov av det i situationen kring eleven. Med en tidig kontakt upplever förhoppningsvis elev och vårdnadshavare en omsorg och bekräftelse från skolans sida, och de blir sedda och kan få hjälp och stöd om behovet finns. Studier visar på att tidig kontakt med hemmet minskar frånvaro och kan få elever snabbare tillbaka till skolan. (föreläsning av C. Kearny, Kau Karlstad 20180912) I kontakt med vårdnadshavare framkommer också om det finns behov av att få hem arbetsmaterial till eleven. Mentorerna har en gemensam frågemall som stöd i samtalet där också telefonnummer till andra stödinstitanser finns med och ges till vårdnadshavare om det önskas. Exempelvis till elevhälsan, Första linjen, Ungdomsmottagningen eller 1177.

För att kunna jobba med utveckling av pedagogiskt stöd, elevers studiemotivation, frånvaro och trivsel så behövs koll och uppföljning för att visa vilka områden som bör prioriteras utifrån ett elevperspektiv. Skolan har sedan tidigare ett fungerande systematiskt kvalitetssystem med flera olika mätinstrument som enkäter via Incito, ELSA-resultaten, trivselenkäter m.m. Problemet har varit avsaknad av samverkan kring de olika resultaten. Dessutom har ELSA-resultaten kommit verksamheterna till del i ett sent skede vilket har bidragit till att de inte använts i den utsträckning som de bör.

Regelbundna avstämningar ger en helhetsbild av elevens situation och behov, så att skolan bättre kan individanpassa insatser och förmedla bilden till eleven själv. Ofta har eleven en egen bild om hur hen ligger till i sina studier och denna stämmer inte alltid överens med den verkliga situationen. Ofta påverkar det eleven i negativ riktning då eleven antingen tror att det ser okej ut studiemässigt och det i själva verket inte ser bra ut resultatmässigt. I andra fall kan det vara så att eleven sänker sitt självförtroende genom att tro att läget är illa och att det är omöjligt att komma i kapp.

I det trygghetsskapande arbetet har hela tiden elevinflytandet haft stor betydelse för att nå framgång med trivsel och trygghet. Regelbundna avstämningar ute i klasserna har bidragit till att komma framåt och veta att arbetet går framåt.

Flexibilitet och individfokuserat arbetssätt

"Aktiv coaching och pedagogiskt stöd" ska ge eleverna en överblick över sin studiesituation.

Projektledaren har fungerat som elevcoach och träffat elever regelbundet för motiverande samtal om tex skolsituationen, framtiden eller måendet. I samtalen har elevcoachen fångat upp de behov som finns hos den enskilde eleven. Exempelvis har elever fått möjlighet att komma på studiebesök eller på praktik. Projektledaren har under stor del av sin tid fått agera extralärare för enskilda elever eller små grupper. Många elever har sökt upp projektledarens rum för att få sitta avskilt och dessutom få möjlighet till stöd och hjälp. Stödet har bestått av studiestöd men lika mycket i att vara en vuxen som lyssnar och finns lättillgänglig för eleverna när behovet uppstår. I samtal med eleverna framkommer viktig information som har med elevens hela situation att göra, inte bara

skolsituationen. I samtal framkommer hur eleven mår både psykiskt och fysisk vilket var varit mycket viktigt för att kunna möta behoven.

“Specialpedagoger och projektledare ser till att de anpassningar som beslutats genomförs och vidta åtgärder om de inte efterlevs” är ett uttalat delmål som inte har genomförts som planerat. Det beror på att aktiviteten inte har förankrats hos den som skulle genomföra aktiviteten. Att aktiviteten redan från början är formulerad på ett sätt som inte överensstämmer med skolans styrdokument och arbetsätt, försvårade genomförandet.

Förbättringar när det gäller brister i pedagogiskt stöd har skett på annat sätt. Exempelvis har upplägget på klasskonferenser ändrats. Tidigare har främsta fokus varit att alla elever på klasslistan skulle gås igenom oavsett om det fanns behov eller inte. Efter att problemet identifierats får nu de elever som har störst behov av stöd prioritering och det tidsutrymme som behövs på klasskonferenser. Förbättrad kommunikation mellan mentorer och ämneslärare har skett genom tätare kontakter kring gemensamma elever.

Bemötande

“Motverka hårt språkbruk på skolan” innebär att skolans personal har arbetat mycket med bemötande både när det gäller personalens bemötande av elever och elever emellan.

Vid starten av projektet fanns ett delmål att jobba fokuserat med språkbruket, vilket också gjordes inledningsvis. I och med Trygghetsteamets arbete i klasserna och dialogen med eleverna så har arbetet utvecklats till att handla om trivsel och trygghet i stort. Detta i sin tur har lett till att olika perspektiv på trivsel har behandlats och inte bara språkbruk.

När det gäller eleverna emellan så har det hårda språkbruket varit ett problem och ett prioriterat område för att öka trivseln på skolan. Inte sällan används ord som utgår från sexuell läggning eller nedlåtande ord som kan relateras till olika funktionsvariationer. Detta har synliggjorts genom skolans systematiska kvalitetsarbete där årliga enkätundersökningar görs bland skolans elever. När projektet startades hade skolans trygghetsteam nyligen gått en RUC-utbildning som handlade om skolans arbete mot trakasserier och kränkningar. Det passade perfekt att knyta ihop dessa kunskaper och jobba vidare tillsammans i dessa frågor. Ett stort arbete har gjorts i projektet med fokus på bemötande och icke-diskriminering. Trygghetsteamet har jobbat fram en modell där de besöker alla klasser på högstadiet för att tillsammans med eleverna diskutera ordningsregler och hur vi bemöter varandra. Första besöket i klasserna har tidsmässigt tagit en lektionstimme i anspråk, liksom den uppföljande träffen. Klassens mentorer är alltid delaktiga i dessa träffar. Vid varje tillfälle har det funnits en informationsdel gällande skolans ordningsregler, likabehandlingsplanen, diskrimineringsgrunder, kränkande behandling och presentation av trygghetsteamets arbete. Andra delen av lektionstillfället delas klassen in i tre mindre diskussionsgrupper där varje grupp har två personal med. En personal har varit samtalsledare och den andra har fört anteckningar. En mall med färdiga frågeställningar finns att följa och handlar om ordningsregler, lektionsstruktur, studiero, klimatet i klassen gällande bemötande, diskriminering, kränkningar, jämställdhet och tillgänglighet. I dialog med eleverna ställs frågan om hur var och en kan bidra till trivsel. Till uppföljande träff får eleverna fundera på hur klassen fungerar utifrån ordningsregler, arbetsro och bemötande. Samtliga diskussioner finns som minnesanteckningar och delges rektorn som dessutom sitter med i någon av grupperna. Rektorn har sedan sammanställt alla anteckningar för att mentorerna ska kunna jobba vidare i respektive klass med det som framkommit. En uppföljningsträff i klasserna sker några veckor senare för att se vilka förändringar som skett på identifierade utvecklingsområden. Modellen som arbetats fram har hela tiden reviderats och innehållet har ändrats utifrån elevernas behov.

Tillgänglighet

Genom utbildningssatsningar avsåg projektet att höja kompetensen och medvetenhet om tillgänglighet hos personalen i frågor om tex diskriminering och kränkningar. Redan inledningsvis fanns planer på föreläsningar kring normkritiskt perspektiv samt om kränkningar via sociala medier.

Utbildningsdagar som handlat om bemötande, tillgänglighet och icke-diskriminering har bidragit till kompetenshöjning och positiv utveckling i dessa frågor på skolan. Utbildningar och föreläsningar har haft fokus på normkritiskt perspektiv och ofta riktat fokus på särskilt sårbara grupper i skolan såsom elever med kognitiva svårigheter och unga HBTQ-personer. "Öppna skolan - om hbtq, normer och inkludering" är en utbildning som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor erbjuder. Unga HBTQ-personer tillhör riskgruppen att drabbas av psykisk ohälsa. Några i projektgruppen har gått MHFA-utbildning där man får kunskap om hur man uppmärksammar och möter unga som inte mår bra psykiskt.

Målsättningen är att all personal ska tänka tillgänglighet inför alla lektioner så att alla elever får likvärdiga möjligheter att ta del av undervisningen oavsett funktionsvariation. Tillgång till den pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljön är en grundförutsättning för lärande och utveckling och för delaktighet i gemensamma aktiviteter. Personalen ska utgå ifrån Tillgänglighetsmodellen och lärmaterialet DATE i från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Båda lärmaterialen handlar om att tillgängliggöra lärmiljöerna för alla elever, oavsett funktionssätt. "Specialpedagogik för lärande" är ett projekt som pågått parallellt med Värmlands unga på skolan. Projektet har samverkat med varandra genom att projektledaren för Värmlands unga suttit med i en arbetsgrupp i projektet Specialpedagogik för lärande. Detta har bidragit till en samverkan och ett kunskapsutbyte som varit bra för båda projekten och kommit eleverna till godo på ett bra sätt. Målet har varit att få till en "synvända" för pedagogerna som innebär att se sig själv i sitt pedagogiska uppdrag och relationen till elever i stället för att se elevens svårigheter. Främst har fokus varit på tillgängligheten i klassrummet och relationell specialpedagogik. Arbetet har gått ut på att reflektera tillsammans med kollegor exempelvis genom att använda artiklar och kortfilmer som diskussionsunderlag samt genom aktiviteter som genomförts i klass. Projektledaren har i arbetsgruppen kunnat följa arbetet på nära håll och vara en del av förändringsarbetet framförallt genom att särskilt rikta insatserna och de nyvunna kunskaperna om relationellt perspektiv mot de inskrivna eleverna i projektet.

Arbetet med hårt språkbruk utgår från allas lika rättigheter. De ord som vissa elever slentriant kastar ur sig har oftast en koppling till olika diskrimineringsgrunder som tex kön, sexuell läggning, etnicitet eller funktionsnedsättning. Att dessa ord ljuder i skolans miljö måste ses som en tillgänglighetsutmaning. De direkta eller indirekta kränkningar som sker genom det hårda språkbruket medför att elever inte känner sig inkluderade.

Skolan jobbar målmedvetet för att de schemabrytande aktiviteter som sker under läsåret ska vara inkluderande och tillgängliga för alla. Skolan samlar personal inför friluftsdagar för att ställa sig frågan om alla inkluderade i föreslagna aktiviteter. I första hand väljer skolan aktiviteter där alla i största möjliga mån kan delta, i stället för att utgå från att speciallösning måste till för ett fåtal elever. Planeringen för alla schemabrytande aktiviteter utgår dels ifrån diskrimineringsgrunderna men också utifrån andra psykosociala hinder som kan finnas tex inom familjen. Exempelvis ekonomiska hinder, svårigheter att hämta eller lämna till aktiviteter osv.

Projektets resultat

Ledning och organisation

Det upplevs som svårt eller nästan omöjligt att se vad som är resultat av projektets målsättningar och vad som är resultat av skolans uppdrag och pågående utvecklingsarbete. Projektet jobbar mot samma mål som skolan och i projektets uppdraget ligger att stötta skolan för att höja kvaliteten både på organisatorisk nivå och individnivå. Att andra projekt och utbildningar pågått i skolan under projekttiden har varit positivt men försvårar möjligheten att avgöra vad som bidragit till projektets resultat. Vissa delmål och aktiviteter som skrevs ner tidigt i projektet har varit svåra att efterleva. En orsak är formuleringen av delmål och aktiviteter som ibland varit för detaljerad för att kunna efterföljas. Under projektperioden har både projektägare och projektledare byts ut vilket har gjort att projektet tappat både kunskap och styrfart. Även lokala styrgrupps- och projektgruppsmedlemmar har bytts ut under projekttiden vilket inneburit avbräck i kontinuitet och kunskap om projektet.

Flera av projektmedarbetarna uttrycker att kompetensen och kunskapen om skolan har varit bristfällig på central nivå inom projektet. Det var främst i början av projektperioden som det uppstod missförstånd och en del okunskap om varandras verksamheter. Skolan har tydliga styrdokument att förhålla sig till samtidigt som olika direktiv kom i från projektkontoret. Upplevelsen från projektmedarbetare är att man från projektkontoret gav uttryck för att arbetssättet i projektet är ett helt nytt sätt att arbeta inom skolan. Det verkade finnas en uppfattning om att man inte alls hade jobbat med frågan ute i kommunerna, att många barn "hoppade av skolan" utan att exempelvis socialtjänsten visste något. Det har upplevts motarbetat i perioder av projektet och inte bara centralt utan även lokalt där man fastnat i vissa principdiskussioner som gjorde att arbetet inte blev konstruktivt. Omorganisationer och sjukskrivningar på flera viktiga poster har bidragit till att resultaten inte blivit de förväntade. Dessa orsaker har i viss mån bidragit till att verktygen som skulle komma olika professioner tillgodo uteblev.

Ett önskemål finns om att styrgruppen bör komma med förslag och idéer som kan sättas i verket. Upplevelsen från projektledaren har istället varit att det mer eller mindre har varit ett rapporteringsmöte där projektledaren informerar om vad som skett och vad som kommer att ske framöver. Arbetet har vilat på ett fåtal personer och främst projektledaren. Ett önskemål har varit att ha med elevhälsans chef som styrgruppsmedlem. Tjänster gjordes om under projekttiden och elevhälsans chef fanns inte med senare delen av projektet. Detta hade underlättat eftersom mandat har saknats för att ta beslut kring elevhälsans arbetsuppgifter och uppdrag inom projektet.

Det har varit mycket svårt att få till styrgruppsmöten överhuvudtaget. I början av projektet var det mer regelbundna styrgruppsmöten, men med tiden blev det svårt att få medlemmarna att komma. Orsakerna till uteblivna möten är flera. Många personer har bytts ut över tid och sjukskrivningar har också varit hinder för närvaro. Projektgruppsmöten har inte prioriterats i den utsträckning som varit önskvärt för att få ut det bästa av projektet.

Även i projektgruppen har det varit svårt med närvaro exempelvis från fritidsgårdens personal på grund av hårt tryck i verksamheten. Personal har inte kunnat undvaras till projektet utan prioriteras till ordinarie verksamhet. Detta gäller även annan skolpersonal. Samverkan med Första linjen kan vara svår att få till då de endast jobbar vissa dagar i Hagfors och vi blir därför beroende av deras tider.

Projektledarens roll

Det som flera medarbetare vittnar om är betydelsen av att ha en personal som kan vara mer flexibel och inte uppbunden av tider som pedagoger oftast är. Om det exempelvis har hänt något på rasten och elever behöver prata om det eller inte klarar av att gå på lektion direkt efter så behövs det personal som inte måste rusa till nästa lektion. De inskrivna eleverna har kunnat gå till elevcoachens/projektledarens rum för att sitta och plugga där en stund och samtidigt få prata om angelägna saker som det sällan finns utrymme för i skolan. Flera elever saknar trygga vuxna som har tid för det lilla extra som elevcoachen kan erbjuda. Med hjälp av motiverande samtal, studieplanering och pedagogiskt stöd höll eleven motivationen uppe och eleven ökade på antalet godkända betyg.

Projektgrupp och medarbetare har svårt att svara på vad projektet har inneburit i stort för ungdomar i kommunen och på vilket sätt det minskat utanförskap. Däremot finns flera berättelser om fina framsteg som gjorts hos de enskilda ungdomar som varit inskrivna i projektet. Ungdomarna har i projektet blivit sedda och bekräftade tack vare den betydande rollen elevcoach som projektledaren och även andra projektmedarbetare haft. Denna coaching har stärkt självkänsla och förbättrat självförtroendet hos ungdomarna. Coachningen har ibland funnits på gruppnivå som en extra vuxen som funnits både i klassrummet och på rasterna och "de mådde gott av att bli sedda" som en personal uttryckte det. Gruppaktiviteten kring psykisk ohälsa kan vara något som hjälpt många elever att handskas med kommande motgångar, men inget vi kan veta idag.

Det har varit mycket svårt för projektledare att hinna med att jobba på organisatorisk nivå. Den mesta av tiden har gått åt till enskilda elevärenden och projektledaren har i mycket stor utsträckning fått agera extralärare i sin roll som elevcoach.

Samverkan

Första linjen anser att projektgruppsmötena har bidragit till ökad samverkan och samsyn. Mötena har gjort det möjligt att ställa frågor utifrån olika perspektiv och på så vis få en helhetsbild av den enskilda eleven och även lära sig av varandra. Upplevelsen från projektägare är densamma; att vi nu drar åt samma håll och jobbar tillsammans. Tidigare var det mer att man lämnade över till någon annan. Arbetet har idag mer fokus på förebyggande och främjande arbete.

Under projektet har samverkan skett med skolans studie- och yrkesvägledare kring jämställdhetsfrågor. Vi har använt oss av Schysta övningar (Region Värmland) och diskuterat hur vi kan utveckla jämställdhetsarbetet. Vi tog del av varandras handlingsplaner och fann gemensamma nyckelord och utvecklingsområden. Samverkan med SYV ledde även till samarbete för att få föreläsaren Micke Gunnarsson till skolan och föreläsa dels för vårdnadshavare och dels för elever. Föreläsningarna var lyckade och togs emot på ett positivt sätt. En enkät som genomfördes bland föräldrarna som närvarade på Micke Gunnarssons föreläsning visar ett stort behov av fler föreläsningar som en form av föräldrastöd. Om en föreläsningsserie skulle komma till stånd framöver så kan det med stor fördel ske i samverkan med andra för att ta tillvara de erfarenheter och kunskaper som finns som finns i kommunen.

De berörda inom projektet är överens om att det varit en positiv förstärkning att ha projektet i kommunen. Det har skapats mötespunkter och möjliggjort att flera olika utvecklingsarbeten har påbörjats och metoder har testats. Projektet har bidragit till att knyta ihop olika delar i skolans verksamhet vilket varit positivt.

Bemötande

Upplevelsen i stort är att det har skett en positiv utveckling och fortsätter att göra det särskilt gällande bemötande. Bemötande diskuteras flitigt under skolans utvecklingstid. Flera av utbildningstillfällena för personal har behandlat just bemötande och tillgänglighet och det har satt avtryck i arbetet. Det kan vara svårt att säga att det är en specifik utbildningsdag eller föreläsare som bidragit till detta. Den största förändringen ligger möjligen i att personalen blir mer öppen och mottaglig för varje tillfälle de får möjlighet att reflektera. Intrycket är att när var och en upplever synvänder och aha-upplevelser så öppnas sinnet och en blir mer mottaglig för ny kunskap. Enligt vad personalen har uttryckt vid utbildningstillfället om unga HBTQ-personer är att det upplevs av att ny kunskap "vidgar ens förståelse" samt att arbetet "kräver mycket kunskap och långsiktigt arbete". Dessa kommentarer passar troligtvis in på flera olika utbildningstillfällen som personalen tagit del av.

Tillgänglighet

Föreläsningen med MUCF om unga HBTQ-personer och andra liknande utbildningar om normer har bidragit till fokus på tillgänglighet, jämställdhet och icke diskriminering. I arbetet med skolans likabehandlingsplan kommer dessa perspektiv att beaktas för att förebygga diskriminering och kränkningar när det gäller ovan nämnda målgrupp. Skolans blanketter har under projektets gång ändrats för att förhindra diskriminering. Blanketten är inte utformad utifrån ett binärt könssystem utan har idag fler svarsalternativ än bara man eller kvinna på frågan om könstillhörighet.

Koll och uppföljning

Skolhälsovården redovisar numera ELSA-resultaten i ett tidigare skede och riktar sig dessutom till fler berörda verksamheter och yrkeskategorier. Detta har bidragit till att resultaten kommer till användning i större utsträckning och bidrar därmed till kvalitetssäkring av verksamheten. Nya frånvarorutiner bidrar till bättre koll på elevers frånvaro och att uppföljning sker.

Trygghet och trivsel

Trygghetsteamets arbetet ute i klasserna där eleverna fått diskutera trygghet och trivsel har lett till att personal och elever har fått till bra diskussioner och elevernas inflytande har ökat. Resultatet av det bli förhoppningsvis att elever i större utsträckning tar kontakt om de själva eller någon annan upplever sig utsatta. Arbete i klasserna har bidragit till ökat elevinflytande när det gäller trygghet och trivsel både under lektionstid och på raster.

Gällande språkbruket bland eleverna så behöver det vara ett ständigt pågående arbete. I perioder blir det bättre men det hårda språkbruket tillbaka efter en tid. Eleverna själva beskriver att det som sägs inte är riktad till någon speciell person utan något som bara sägs rakt ut. Skolan behöver fortsätta arbeta för att eleverna ska förstå att ordval diskvalificerar vissa elever från deltagande och får dem att känna sig utanför och ovälkomna. Dessutom behöver personalen vara konsekventa och tydligt visa vad som är acceptabelt både när det gäller ordval och annat beteende. Elevrådet har efterlyst att de sanktioner som finns att ta till måste utnyttjas av personalen i större utsträckning när elever bryter mot regler.

I arbetet med trygghet och trivsel har eleverna uttryckt behovet av att kunna välja mellan olika miljöer på rasterna och ha närhet till personal. Detta har lett till att eleverna nu har en spelhörna och att det finns extra personal på lunchrasten som agerar rastvärd och aktivitetsledare. Arbetet med trygghet och trivsel åligger skolan, men tack vare projektet så har det systematiska arbetet kommit i

gång och utrymmet för att jobba med dessa frågor har utökats under projekttiden. Projektet har bidragit med samordning och tid i det trygghetsskapande arbetet.

Genom skolans systematiska kvalitetsarbete och dess mätningar kan vi utläsa en positiv trend när det gäller både trivsel och det pedagogiska stödet. Enligt skolans årliga enkätundersökningarna har elevernas känsla av trygghet och arbetsro ökat mellan åren 2016-2018. Likaså har elevernas uppfattning om att de får den hjälp de behöver i skolan ökat. Eleverna upplever i större utsträckning att andra visar dem respekt och hänsyn och ber dem vara med. En positiv förändring har skett även när det gäller elevernas uppfattning om att de kan påverka sitt eget lärande och använda sin tid effektivt i skolan.

En enkät gällande trygghet och studiero som genomfördes i november 2018 visar att samtliga frågeställningar har ett högre genomsnitt än tidigare mätningar. Förbättringar har alltså skett på alla områden kring trygghet och studiero.

Enkätsvaren visar också att skolan behöver fortsätta jobba med hur eleverna bemöter varandra och att få eleverna att känna att skolan är meningsfull. Personalen behöver bli bättre på att agera när de får vetskap om elever som blivit kränkta, vilket framkommit i elevrådet.

Kompetenshöjning

Fortbildningsdagarna har enligt projektmedarbetare varit bra, men upplevs av de allra flesta som väldigt "basic" och inte i den nivå som efterfrågas. De flesta projektmedarbetarna är mycket erfarna och har jobbat länge. Flera har spetskompetens inom de områden som avhandlats på utbildningsdagarna. Givetvis finns det även medarbetare som fått helt ny kunskap och uttryckt tacksamhet för utbildningsdagarna. Alla utbildningar som handlat om bemötande av olika sårbara grupper har varit uppskattade och gett avtryck i verksamheten. Rent konkret så syns det arbetet bland annat i likabehandlingsplanen och det trygghetsskapande arbetet på skolan.

Efter utbildningsdagen kring unga hbtq-personer uttrycker personalen att de har fått sig en tankeställare när det gäller bemötande och främst hur man kan tänka kring ordval. Det vanligaste som personalen beskriver är att de tidigare slentriant "buntat" ihop en grupp ungdomar och tilltalat dem antingen som killar eller tjejer utan att veta vad de egentligen identifierar sig som. Genom kunskapshöjande aktiviteter har personalen blivit mer medvetna och kan synliggöra vad som behöver förändras. Trygghetsteamet började redan i utbildningens workshop att lägga grunden för ett utvecklingsarbete kring HBTQ-frågor.

MHFA-utbildningen hör till den kategori som varit en bra och värdefull utbildning men som borde riktats till skolans pedagoger i stället för de projektmedarbetare som redan har stor kunskap om psykisk ohälsa och hur man kan möta eleverna som inte mår bra. En utbildning som lyfts fram lite extra är 7tjugo-utbildningen som nu används i trygghetsteamet. 7tjugo-utbildningen är en grundutbildning i empowermentpedagogik med ett omfattande metodmaterial med fokus på personlig utveckling och förändringsprocesser.

Pedagogiskt stöd

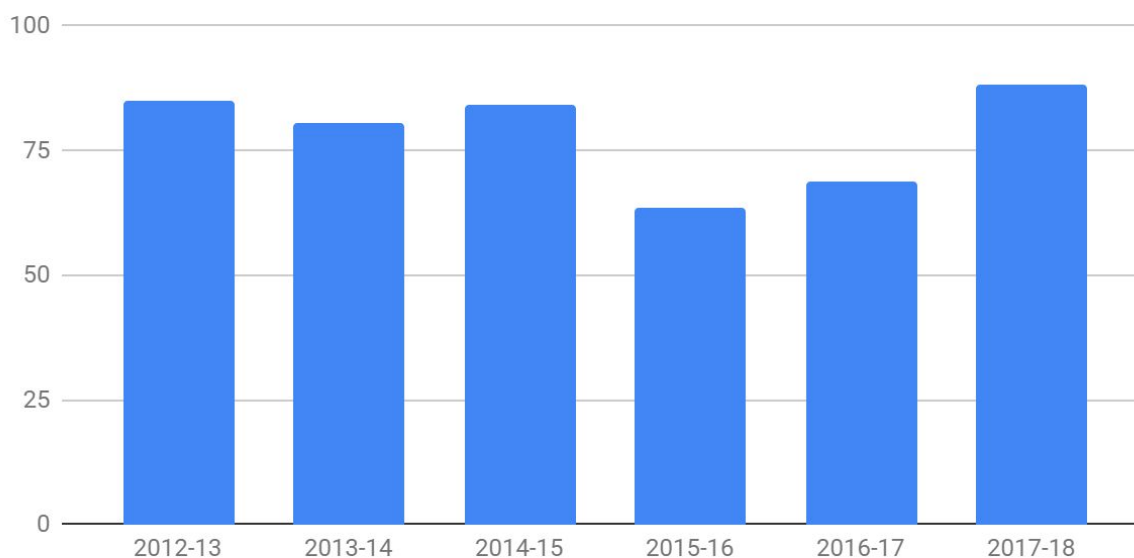
Bättre kommunikation mellan mentorer och ämneslärare har skett genom täta kontakter kring gemensamma elever vilket har bidragit till en mer hel bild av elevens lärandesituation.

Idag finns ett bättre samspel mellan mentorer och ämneslärare även om det fortsatt finns utvecklingsmöjligheter. En annan förändring som skett över tid är att det idag görs fler anpassningar och åtgärdsprogram innan man beslutar sig för anpassad studiegång. Denna förändring beror mycket på det stora arbete som gjorts för att få till en "synvända" där pedagogerna ser på sig själv och relationen till eleven i stället för att enbart se elevens svårigheter.

Enligt Skolverkets jämförelsedata så var 83 % av samtliga elever i åk 9 på Älvstranden bildningscentrum behöriga till gymnasiet mellan åren 2013-2015. Samma jämförelsetal för åren 2015-2018 visar att 73 % av eleverna i åk 9 var behöriga. Detta innebär enligt det sättet att mäta att andelen behöriga ungdomar har minskat i stället för att öka. Den tydliga nedgång som syns läsåret 2015-16 sammanfaller med den stora flyktingströmmen. Samma nedgång ses även i andra kommuner som medverkar i Värmlands unga.

En stor del av de inskrivna eleverna saknade behörighet till gymnasiet. Flera hade ett tufft utgångsläge med bara ett fåtal godkända betyg. Varje godkänt betyg har varit en stor framgång för den enskilde, även om de inte nått behörighet till gymnasiet. Av inskrivna i projektet så är 43 % behöriga under projektiden. (fram till vt 2018)

Jämförelse av betygsresultat över tid åk 9

Antal behöriga (%) till yrkesprogram enligt Skolverkets statistik

Frånvaro och utanförskap

Enligt projektets statistik så har frånvaron överlag inte minskat under projektperioden. Den minskning av frånvaro som kan ses i statistiken höstterminen 2018 gäller åk 9 och elever med frånvaro på 10-20 %. Närvarocoachningen som testades riktades till just elever i åk 9 under den terminen och kan mycket väl vara ett resultat av närvarocoachningen även om testperioden var så kort som tre månader. Orsaken kan vara att projektledarens uppdrag inte fokuserats på organisatoriskt arbete i så stor utsträckning utan mer på individnivå. En annan anledning till att siffrorna inte visar på ett positivt resultat kan vara att elever uppmärksammas i större utsträckning och att rapporteringen fungerar bättre idag än tidigare. Frånvarorapporteringen var ett av de

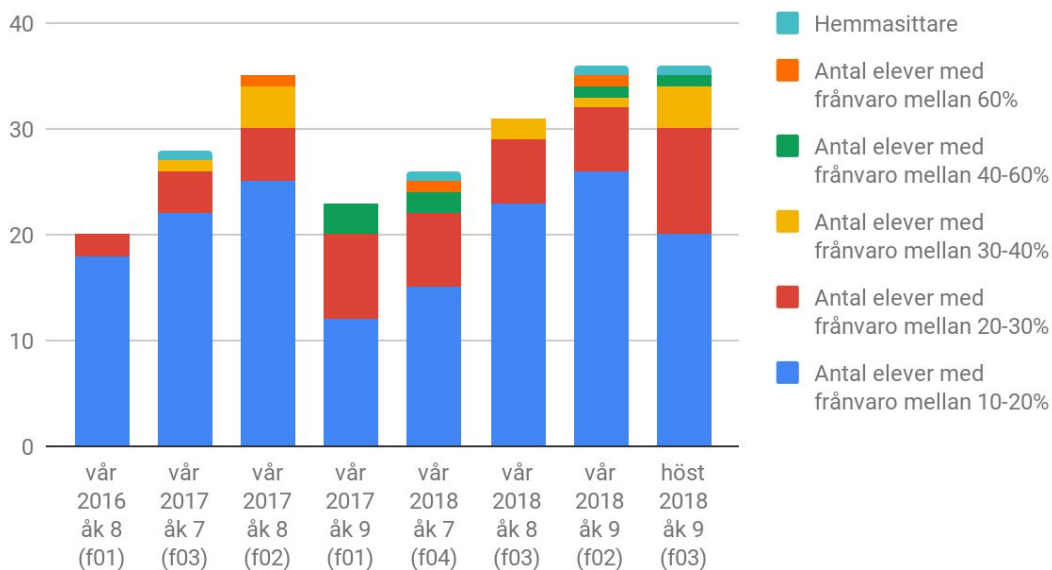
problem som uppmärksammats inför projektet. Det är svårt att veta om projektet bidragit till minskad tillförsel av ungdomar i utanförskap eftersom det inom delprojektet inte finns möjlighet att följa eleven efter grundskolan. Däremot kan vi se att delar av de insatser vi gjort inom projektet har gett effekt för den enskilda eleven. Detta vittnar flera projektmedarbetare om. I de fall frånvaron minskat för inskrivna elever ökar möjligheten till mer umgänge med kompisar som i sin tur leder till minskad risk för att hamna utanför.

Genom att introducera ungdomar till träning och visa på lokala fritidsaktiviteter minskar risken för ohälsa. Genom regelbunden träning på det lokala gymmet skapas värdefulla rutiner och bidrar till att ungdomarna får en tillhörighet och sammanhang. Träningen blir ett fritidsintresse som motiverar till att bli mer målmedveten, öka fysisk och psykisk hälsa samt få möjlighet till utökat umgänge. Rätt umgänge och mötesforum minskar risken för utanförskap. Flera av de inskrivna har börjat träna tillsammans. I vissa elevärenden ses en tydlig koppling mellan det psykiska måendet och motivationen till skolarbetet. Elever har uttryckt att träningen har stärkt självkänslan vilket hjälpt till att kunna hävda sig i kompisgänget.

Aktiviteten psykisk ohälsa kan i viss mån ha bidragit till bättre självkänsla hos några av eleverna. Eleverna har fått lära sig att göra enkla avslappningsövningar och jobba med fallbeskrivningar om tex självkänsla och motivation. Utvärderingen visar att 23 % av deltagande i aktiviteten anser att de fått mer kunskap om psykisk ohälsa och stresshantering.

Förutom de inskrivna eleverna så har elever i åk 7-9 på olika sätt berörts av projektets aktiviteter. Exempelvis föreläsningen med Micke Gunnarsson där hela 7-9 var inbjudna och 185 elever deltog i aktiviteten. Elever i åk 7-9 fick möjlighet att lyssna på föreläsaren Micke Gunnarsson när han pratade om prestation, självkänsla och att framtiden är här och nu. Enligt enkäten som eleverna fick svara på efter föreläsningen så svarade 75 % att de tyckte föreläsningen var bra eller mycket bra. 57 % av eleverna tycker att de fått mer kunskap och tankar om sin framtid efter föreläsningen. Mer än hälften av svarande elever anser att de blivit hjälpta av föreläsningen på något sätt. Möjligen har föreläsningen med Micke Gunnarsson bidragit till nya tankar och reflektioner om skolan och framtiden. Exempel på kommentarer från eleverna; "Man skall göra sitt bästa i alla ämnen även om det är jobbigt".

Antal frånvarande elever vt16-ht18

Uppföljning och utvärdering

All dokumentation som finns kring arbetet i projektet har varit ovärderligt när personal byts ut och särskilt viktiga poster som projektledare och projektägare. Det hade varit i det närmaste omöjligt att skriva en slurrapport om det inte funnits så många protokoll, utvärderingar och lägesrapporter att gå tillbaka till. I samtal eller intervjuer med projektmedarbetare som funnits med under åren har en utvärdering och resultat av projektet växt fram.

Det blir naturligtvis lättare att implementera eller permanenta arbetssätt om det finns utvärderingar. Exempelvis har man genom utvärderingar förstått att det framtagna konceptet med psykisk ohälsa passar bättre för yngre elever och kommer därför att testas på elever i åk 6. Mobilfria lektioner var också en aktivitet som utvärderades med olika perspektiv; elever, pedagoger och vårdnadshavare. Uppföljning av mobilfria lektioner pågår fortfarande i det arbete som trygghetsteamet gör tillsammans med eleverna.

Utvärderingar har gjorts i samband med föreläsningar som hållits. Genom dessa föreläsningar får skolan kunskap om vilka sorts föreläsningar som passar just deras personal och elevgrupper. En enkät lämnades ut i samband med en föräldraföreläsning där vårdnadshavarna fick svara på vilka föreläsare eller teman de vill ha till kommande föräldraföreläsningar. Många intressanta svar kom in och det finns därför tankar om att ha en föreläsningsserie kring de teman som efterfrågades. Exempel på önskade föreläsningar; barn och ungas utveckling och situation i dagens samhälle, ungas självkänsla, droger, dopning, barn och ungdomars psykisk ohälsa, elevers påverkan av varandra/attityder/respekt, bli en bra bonusförälder, hur man ska kunna hjälpa elever och barn på bästa sätt, sex och samlevnad bland unga, alternativa lösningar till att klara att gå i skolan, kränkningar/mobbning, stress, H-G Storm, Peter Svensson och Nina Rung.

Den NDI-enkät som inskrivna elever har fått svara på hur de upplever deltagandet i Värmlands unga. Resultatet har inte bidragit till så mycket eftersom antalet svarande var lågt och endast gjordes vid

ett tillfälle. Enkäten innehöll även frågor om klimatet på skolan som tex. likabehandling och frågor om verbala kränkningar på skolan. Behållningen av enkäten var elevernas egna kommentarer i fritextsvar. Dessa kommentarer är ett bra underlag för att jobba vidare med värdegrundsfrågor.

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

En av rektorerna på gymnasiet planerar för att flera av aktiviteterna som genomförts i åk 7-9 även ska införas på gymnasiet. Rektorn var inledningsvis projektägare innan hon tillträdde som rektor på gymnasiet. Hon är därför väl insatt i projektet och har själv varit en stor del i de aktiviteter som genomförts. Gymnasiet har planer på att införa funktionen elevcoach. Det finns även tankar på att utbilda personal i 7tjugo och använda sig av det konceptet i verksamheten.

Det vore önskvärt att utbilda alla pedagoger i MHFA (Första hjälpen till psykisk hälsa) för ökad kunskap om hur man möter elever som visar tecken på psykisk ohälsa. Detta har tidsmässigt inte rymts i projektet. Inledningsvis behöver minst två personer ha gått grundutbildningen för att sedan genomgå vidareutbildning. I nuläget har redan en person på skolan grundutbildningen. För utbildning av pedagoger bör avsättas ca två dagar. Förslagsvis bör samtliga pedagoger på åk 7-9 utbildas och möjligtvis även pedagoger i åk 4-6. Det kan anses vara en viktig förebyggande satsning när det gäller psykisk ohälsa bland kommunens barn och unga om man låter två personal gå en vidareutbildning inom MHFA för att sedan utbilda övrig personal.

7tjugo-arbetet på skolan har utvecklingspotential och kan utnyttjas mer och även på låg- och mellanstadiet. Fler personal behöver i så fall utbildas. Utbildningsdagar finns öppna för anmälan redan nu under vårterminen 2019.

Arbetet med att skapa en tryggare och mer inkluderande skola för unga oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck har fått en rivstart i och med utbildningsdagen med MUCF, men arbetet har bara börjat. Trygghetsteamet på kommunens båda högstadieskolor jobbar vidare med de planer som togs fram på utbildningens workshop. Bland annat finns planer på ytterligare en utbildningsdag för de som inte fick möjlighet att delta på utbildningen. Det finns även planer för att få till någon föreläsning även för eleverna. De nyvunna kunskaperna kommer att ge avtryck i arbetet med skolornas likabehandlingsplaner.

Resultatet av projektet kommer att spridas till kommunens andra högstadieskola. Spridning av idéer kommer också att ske till andra stadier än högstadiet. Exempelvis kommer konceptet kring psykisk hälsa att testas även i åk 6. Elevhälsan ansvarar för själva genomförandet.

Slutrapporten kommer att presenteras i kommunens utskott för barn och bildning. Därefter kommer slutrapporten att finnas tillgänglig på hemsidan. Samtliga rapporter från deltagande kommuner kommer att publiceras på varmlandsprojektparaply.se

Implementering och användande av resultat

Efter projektets avslut lever flera av aktiviteterna och arbetsätten kvar på skolan. Exempelvis mobilfria lektioner och rastvärdar. Rollen som rastvärd har stor utvecklingspotential och skolan kommer att jobba vidare med rastaktiviteter som exempelvis lunchpromenader och olika turneringar. Eleverna kommer att ha stort inflytande i utveckling av rastaktiviteterna. Flera av projektets fokusområden har fått en självklar plats på skolans agenda som exempel Trygghetsteamets återkommande träffar med elever i åk 7-9 och avsatt utvecklingstid i flera av skolans verksamheter. Nya eller reviderade rutiner har tagits fram och implementerats. Exempelvis skolans frånvarorutiner som reviderats. Även närvarocoachningen är tänkt att få en fortsättning och implementeras i frånvarorutinen.

De gemensamma möten som hållits i projektgruppen har fungerat bra som samverkansmöten mellan skolan och andra samverkanspartners som exempelvis Första linjen och socialtjänsten. De möjligheter det ger att mötas när man har gemensamma ärenden bör även i fortsättningen utvecklas. Ett förslag som kommit från projektmedarbetare är att använda SIP-möten i större utsträckning och utveckla dessa möten utifrån erfarenheterna från projektet. Exempelvis att olika perspektiv och hypoteser ska på utrymme och att målsättningen ska vara tydlig kring eleven. Måendet behöver prioriteras och prestationen stå tillbaka ibland. Man behöver summera vad som har gjorts tidigare och analysera tillsammans kring individen i samverkansmöten. Dessutom behöver man ta gemensamma grepp mycket tidigare och inte när det börjar närma sig slutet på grundskolan.

Elevcoach bör implementeras som en tjänst om det finns möjligheter. Elevcoach är en person som finns lite lös och ledig och som med kort varsel kan göra punktinsatser. Elevcoachen skulle ha ett rum dit elever kan komma när de har behov av att komma ifrån lite, där de kan få ett vuxenstöd oavsett om det gäller studiestöd eller bara få bli lyssnad på oavsett vad det gäller.

De elever som har introducerats till träning på lokala gymmet har uppskattat möjligheten att få träna kostnadsfritt. Genom introduktion på skoltid och i mindre grupp har elever vågat prova på. Flera elever har fortsatt träna och gör det tillsammans med kompisar. Ungdomar bör även fortsättningsvis ges möjlighet att prova på olika fritidsaktiviteter, exempelvis fysisk träning, med hjälp av trygga vuxna på skoltid. Flera elever har uttryckt att de inte hade kunnat träna på gym om de inte fått gymkortet betalt genom projektet. Några elever beskriver hur de fått bättre självkänsla och motiverats till bättre kosthållning i samband med intresse för träning.

Kommentarer och tips

Inför deltagande i liknande projekt bör kommunen lägga en bra grund innan deltagandet. Det betyder att rätt personal ska rekryteras och roller och arbetsuppgifter ska klargöras innan start. Ledning och styrning är av stor vikt och därför bör personal med intresse samt mandat för projektet sitta på de styrande och viktiga positionerna. Det behöver finnas en transparens och öppenhet i alla delar. Innan kommunen tar beslut om deltagande är det viktigt att ta hjälp av personer som jobbar i berörd verksamhet för att se om projektet passar in i verksamheten och om tidpunkten är lämplig. Det kan exempelvis vara så att flera projekt krockar med varandra eller att det finns resursbrist i form av personal redan från början. Kommunerna bör vara medvetna om hur mycket resurser de behöver ha till förfogande innan de tackar ja till projekt.

Det är av största vikt att kommunen som avser att gå in i ett projekt har den personal som krävs till förfogande. När personalbrist uppstått så har projektmedarbetare lyfts ut från projektet för att täcka upp de tomma platser som uppstått i arbetslagen. Detta innebär att arbetet inom projektet blir lidande och saknar kontinuitet.

Det är viktigt att rätt personer är med i lokala styrgruppen. Personerna bör själva känna att de kan tillföra något till styrgruppen och projektet. Dessa personer måste ha mandat, avsatt tid och dessutom vilja vara med. Detta har man inte lyckats med i detta delprojekt. Upplevelsen bland projektmedarbetare och projektägare har varit att de kom in för sent och önskade att de kom in i ett tidigare skede. Kommunen hade redan bestämt att detta skulle man vara med på och rollen som projektägare delades ut till rektorn på den valda skolan.

Ett hinder för projekt att nå målet med antalet deltagare kan vara den tänkta målgruppen och exempelvis åldersgränser. I detta delprojekt var åldersgränsen för inskrivning 15 år vilket var försvårande när målgruppen är högstadiet.

När delprojekten skriver sina delmål eller målanalyser så bör målen inte vara alltför detaljerade eftersom de blir svåra att arbeta mot. När målen ställs långt innan projektstart så är det svårt att veta exakt hur arbetet kommer att se ut.

Ibland har det upplevts svårt att förklara innebörden av projektet och de olika samtyckesblanketterna för vårdnadshavare. Vissa har inte kunskap om det svenska systemet och kan upplevas skrämde av att skriva på dokument och blanda in myndigheter. Detta har bidragit till att det tagit längre tid att få vissa elever inskrivna eller blivit nekade att skrivas in på grund av vårdnadshavarnas motstånd. Även familjer som har varit ärende i socialtjänsten har visat ovilja att skriva på. Det krävs stort motivationsarbete för att få vissa elever inskrivna. Förslagsvis så behöver information om projekt finnas på flera olika språk. Idag har vi bara tillgång till texter skrivna på svenska.

Projektledaren upplever att Hagfors inte var redo när det var dags att ta emot och skriva in elever. Önskvärt vore att projektledning tagit tillvara mer på tiden innan själva starten. Alla projektledare borde ha fått möjlighet att arbeta ihop sig inför projektstart och tillsammans funnit ett arbetssätt som passar projektledare. Upplevelsen är att det var otydlig central styrning tidigt i projektet. Olika svar och besked hela tiden, vilket dock förbättrades något under senare delen av projekttiden.

När det gäller utbildningsdagar för projektledare så behöver det vara väl genomtänkt vilka dagar som ska vara obligatoriska. Flera utbildningsdagar har varit väldigt basic och upplevts vara bortkastade eftersom medarbetarna redan har mycket kunskap i många av frågorna som avhandlats. Ett tips är att tydligt skriva ut målgruppen tex. "för dig som inte arbetat så mycket inom detta område" alternativt "till dig som arbetat länge men behöver en fördjupning i ämnet".

Kontakt och underskrift

Kontaktperson för ytterligare information:
Projektledare Eva Johansson, mobil 070-5192927

Slutrapport ska undertecknas av projektledare eller person som har rätt att företräda projektägaren. Undertecknad intygar att lämnade uppgifter är fullständiga och riktiga.

Underskrift projektansvarig/projektledare:

Datum	Namnteckning
-------	--------------

Namnförtydligande